

Rusya'da yatırımlar durdu Türk işçiler eve dönüyor

Türk müteahhitlerin bugüne kadar 26 milyar dolar değerinde proje gerçekleştirdiği Rusya'nın, ekonomik krizden en fazla etkilenen ülkelerin başında gelmesi nedeniyle, bu ülkedeki Türk işgücü evine dönmeye başladı.

Türk müteahhitlerin, bugüne kadar 26 milyar dolar değerinde proje gerçekleştirdiği ikinci büyük pazar Rusya'dan eve dönüş başladı. Petrol geliri son krizle birlikte büyük ölçüde düşen Rusya'da projelerin yavaşlaması ve durması nedeniyle, bu ülkede kayıtlı olarak çalışan 13 bin Türk işçisinin yarısından fazlası geri döndü. Gayriresmi rakamlara göre Türkiye'ye dönen işçi sayısının son 2 ayda 20 bin kişiyi geçtiği belirtiliyor.

Devlet Başkanı Medvedev'in, kriz süresince yatırımları yavaşlatacağı veya durduracağını açıklamasının ardından, kredi bulamayan ve krize borçla yakalanan proje sahipleri de Türk müteahhitlere ödeme güçlüğü içine girdi. Bu nedenle işçilik maliyetlerinin çok yüksek olduğu bu ülkede iş yapan Türk müteahhitleri de işçilerini bir bir geri göndermeye başladı. Türk-Rus İş Konseyi Onursal Başkanı Turgut Gür, krizin Rusya'yı da vurduğunu, büyük inşaat projelerinin hız kestiğini, Türk inşaat şirketlerinde çalışan işçilerin geri döndüğünü anlattı. Müteahhitler Birliği Başkanı Erdal Eren ise Türk müteahhitlerinin geçen yıl 3,6 milyar dolarla en fazla iş üstlendikleri 2. ülke olan Rusya'da, devlet yatırımlarının daha çok yerli müteahhitlerce yürütüldüğünü, bu nedenle özel sektör yatırımlarına odak-

lanan Türk müteahhitlerinin, paraların tahsilinde ve işleri sürdürmede zorlandığını kaydetti. Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası (İNTEŞ) Başkanı Şükrü Kocoğlu da, Rusya'daki sıkıntının benzerinin, Kazakistan ve Azerbaycan gibi petrol gelirine bağlı ülkelerde de görüldüğünü söyledi.

Gür: İşçi maliyetleri Rusya'da çok yüksek

Türk-Rus İş Konseyi Başkanı Turgut Gür, resmi rakamlara göre Rusya'ya giden işçi sayısının 13 bin civarında olduğunu ve bunların yarısından fazlasının şu sıralarda geri döndüğünü

söyledi. Rusya'nın aslında borçsuz bir ülke olduğunu hatırlatan Gür, ancak bu ülkede finans kesimi ile büyük projelere giren özel sektörün zor durumda olduğunu vurguladı. Gür, "Bu ülkede devletin borcu yok ama bankalar ve özel sektör borçlu. Son dönemlerde girilen projeler de kredilerle başlatılmıştı. Bu projelerdeki kâr marjları da son derece yüksek olduğu için, kredi kullanımı ne kadar yüksek olursa olsun, çok iyi kârlar elde ediliyordu. Ancak şimdi durum öyle değil ve projelerin finans ayacı kırıldı. Adam işi bitse de satamayacak. Onun için ya başlamıyor, ya da askıya alıyor. Bu yüzden zincirleme bir çöküş başladı" diye konuştu.

Rusya'da işçi çalıştırmanın da son derece pahalı olması nedeniyle, firmaların bu ülkedeki işçilerini bir an önce geri göndermek için acele ettiğini de vurgulayan Gür şunları söyledi:

"Resmi kayıtlara göre, Rusya'da 13 bin kişi civarında bir Türk işçisi var. Bunlara yardım eden Türki Cumhuriyetler'den gelenlerle birlikte bu sayı 20 bini buluyor ancak bu ülkede işçilik maliyeti son derece pahalı. Yani bir Türki işçisi 2 bin dolar maaş alıyorsa, bunun vergilerle işverene maliyeti 4 bin doları geçiyor. Şimdi adam bu şartlarda işçisini orada niye tutsun? Sadece elektrik-

elektronik gibi çok hayati önem taşıyan alanlardaki işçilerini tutuyor."

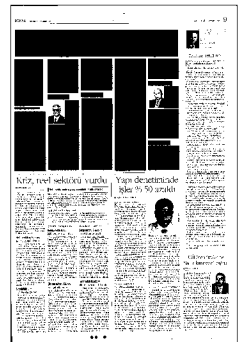
Eren: Gayriresmi dönüş rakamı 20 bin

Türkiye Müteahhitler Birliği Başkanı Erdal Eren, küresel finansal krizin etkisini en fazla Rusya'daki işlerde ve kısmen de Kazakistan'da gördüklerini söyledi. Bunun ana nedeninin Türk müteahhitlerinin her 2 ülkede de özel sektör yatırımlarına yoğunlaşması olduğunu kaydeden Eren, "Biz Rusya'da, iş merkezi, fabrika, alışveriş merkezi, konut vesaire gibi yatırım projelerinin müteahhitliğini yapıyoruz. Şimdi buna bağlı olarak, Rus pazarındaki yavaşlama, alım gücünün azalması, ekonomide durgunluk gibi nedenlerle bazı yatırımları erteleyen veya yavaşlatan yatırımcılar var. Bundan bir sıkıntı yaşıyoruz" dedi.

Gelecek yıl tamamlanmak üzere yürütülen bir alışveriş merkezi inşaatında, işverenin ekonomik durgunluğu gözeterek, bir yıl sonra teslim istemesini örnek gösteren Eren, özetle şöyle konuştu: "O zaman bu şantiyemiz, işi öngörülen zamanda bitirmek üzere diyelim 3 bin kişi çalıştırıyorsa onu 1.500 kişiye düşürüyor. İş yavaşlatıyor.

Bazı şantiyelerde işveren ödemelerin gecikeceğini bildiriyor. Firmamız da ödemeler tekrar başlayıncaya kadar dönemsel olarak işi durduruyor, işçileri geri gönderiyor. Bir de iptal edilen projeler var. Yatırımcı 'ben bu işe başlamayacağım' diyor. Örneğin, A Alışveriş Merkezleri Grubu, 'Rusya'da 20 yerde alışveriş merkezi yapacağım' derken şimdi '10 tanede durduracağım' diyebiliyor. Bu gibi durdurulan, yavaşlatılan ve kapatılan şantiyeler nedeniyle 2 ay içinde 20 bin işçinin Türkiye'ye döndüğü söyleniyor, gayri resmi rakamlar bunlar."

Kazakistan'daki duruma yönelik soru üzerine de Eren, bu ülkedeki sürecin, geçen yıl, küresel finansal krizin ilk et-

kileriyle başladığını kaydederek, “Kazakistan’da, ABD’deki ilk furyayla beraber bir kısım bankalar batmıştı, o bankalarda, özel bazı yatırımcıların paraları sıkıntıya girdi. Onların yatırımlarında aksamalar oldu ve yatırımların müteahhitliğini yapan meslektaşlarımız da para alamama sorunu yaşamaya başlamıştı. Bu son 2 ayın meselesi değil, yaklaşık 1 yılın problemi” dedi.

Eren, Rusya’nın dışında son yıllarda özellikle Kuzey Afrika ve Körfez ülkelerindeki yatırımlara yoğunlaştıklarını kaydetti. Henüz buralarda bir sıkıntının söz konusu olmadığını ifade eden Eren, “Oralarda da petrol fiyatlarındaki düşüşle ilgili endişe yaşıyoruz, eskisi kadar çok yatırım yapmazlarsa diye” dedi. Bu ülkelerde ciddi bir iş hacmi gördüklerini kaydeden Eren, Libya’nın 5 yıl içinde 660 milyar dolar, Hindistan’ın 500 milyar dolar altyapı yatırımı öngördüğüne dikkat çekti. Eren, “Körfez ülkelerinde hâlâ ciddi yatırımlar devam ediyor. Dubai’de bir kısım batılı yatırımcıların iş merkezi inşaatları yavaşladı ama büyük altyapı projelerinin

hepsi sürüyor. Bu açıdan biz bu dönemde, yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinde bahsedilen arızı duraklamalar veya problemlerin ötesinde, aksine atılım yapılabilecek dönem gibi görüyoruz” diye konuştu.

Devletin teminat mektubu konusunda müteahhitlerin imkanlarını artırmasını isteyen Eren, iç pazardaki daralmayı, dış pazarda iş hacmini artırarak giderebileceklerini, iş hacmini 20 milyar dolardan 40 milyar dolara çıkarabileceklerini kaydetti.

Koçoğlu: Kazakistan ve Azerbaycan da sıkıntılı

Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası (İNTES) Başkanı Şükrü Koçoğlu da, Rusya’daki sıkıntının altını çizdi ve benzer sıkıntının, Kazakistan ve Azer-

baycan gibi petrol gelirine bağlı ülkelerde de görüldüğünü söyledi. Türk müteahhitlerinin yatırımlarının bulunduğu diğer ülkelerde şu anda bir sıkıntı görülmediğini dile getiren Koçoğlu, “Ama bu, gelecekte onlara yansımayacek demek değil tabii, süreç devam ederse sıkıntı yaşanabilir” dedi. Koçoğlu, Rusya’daki şantiyelerin durumuyla ilgili resmi bir veri bulunmadığını ancak Türkiye’ye yaklaşık 20 bin işçinin döndüğünün tahmin edildiğini de sözlerine ekledi.

26 milyar dolarlık proje gerçekleştirildi

Dış Ticaret Müsteşarlığı verilerine göre 1972-2008 (Mart) yılları arasında Türk müteahhitleri toplam 26 milyar dolar değerinde 1113 proje gerçekleştirdi. Verilere göre sadece 2007 yılında toplam 3.605 milyar dolar değerinde 59 proje üstlenildi. Türk müteahhitlerinin iş üstlendikleri tüm ülkeler arasında Rusya Federasyonu, değer itibarıyla açık ara ilk sıradaki ülke konumunda.

● **Volkan ÖZSOY** - İSTANBUL